

**ДВНЗ «Ужгородський національний університет»
Економічний факультет
Кафедра економічної теорії**

Практикум
з курсу «Мікроекономіка»
для студентів економічних спеціальностей

Палійчук Є.С.

Ужгород – 2019

ДВНЗ «Ужгородський національний університет»
Економічний факультет
Кафедра економічної теорії

Палійчук Є.С.

**Практикум
з курсу «Мікроекономіка»**

Напрямок підготовки: 051 «Економіка»

ОКР : бакалавр

Напрямок підготовки :

072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

051 «Економіка»

071 «Облік і аудит»

076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»

Форма навчання : денна і заочна

Затверджено і рекомендовано до видання на засіданні кафедри економічної теорії
(Протокол № 1 від 2 вересня 2019 р.)

Укладач: Палійчук Є.С. – к.е.н., доцент кафедри економічної теорії економічного факультету Ужгородського національного університету.

Робоча програма курсу „Мікроекономіка”
Пояснювальна записка

Мета курсу: сформувати в студентів знання закономірностей поведінки економічних суб'єктів у ринкових умовах, озброїти їх універсальним інструментарієм для прийняття обґрунтованих рішень щодо здійснення суто індивідуального (з погляду даного економічного агента) вибору за обмежень засобів і наявності альтернативних можливостей.

Програма курсу:

Лекційні модулі:

1. ВСТУП ДО МІКРОЕКОНОМІКИ:
2. ПОПИТІ ПРО ПОЗИЦІЮ. ЕЛАСТИЧНІСТЬ
3. ТЕОРІЯ ПОВЕДІНКИ СПОЖИВАЧА.
4. ТЕОРІЯ ВИРОБНИКА
5. ТЕОРІЯ ВИТРАТ
6. РИНОК ДОСКОНАЛОЇ КОНКУРЕНЦІЇ
7. РИНОК МОНОПОЛІЇ
8. РИНОК МОНОПОЛІСТИЧНОЇ КОНКУРЕНЦІЇ.
9. РИНОК ОЛІГОПОЛІЇ
10. РИНОК ФАКТОРІВ ВИРОБНИЦТВА
11. ЕФЕКТИВНІСТЬ РИНКОВОЇ СИСТЕМИ.

Семінарські модулі:

1. ВСТУП ДО МІКРОЕКОНОМІКИ:
2. РИНКОВИЙ ПОПИТ
3. РИНКОВА ПРОПОЗИЦІЯ.
4. ТЕОРІЯ ПОВЕДІНКИ СПОЖИВАЧА.
5. ТЕОРІЯ ВИРОБНИКА
6. ТЕОРІЯ ВИТРАТ
7. РИНОК ДОСКОНАЛОЇ КОНКУРЕНЦІЇ
8. РИНОК МОНОПОЛІЇ
9. РИНОК МОНОПОЛІСТИЧНОЇ КОНКУРЕНЦІЇ.
10. РИНОК ОЛІГОПОЛІЇ
11. РИНОК ПРАЦІ
12. РИНОК КАПІТАЛУ
13. РИНОК ЗЕМЛІ
14. ЕФЕКТИВНІСТЬ РИНКОВОЇ СИСТЕМИ.

Практичні модулі: не передбачені

Лабораторні модулі: не передбачені

СЕМІНАР 1. ВСТУП ДО МІКРОЕКОНОМІКИ ТЕСТИ

1. Що вивчає мікроекономіка:
 - а. - поведінку економіки в цілому;
 - б. - поведінку індивідуальних господарських суб'єктів у різних ринкових структурах;
 - в. - поведінку споживачів на ринках товарів і послуг;
 - г. - поведінку фірм на ринках товарів і ресурсів.
2. Що досліджує мікроекономіка:
 - а. - поведінку окремих економічних суб'єктів, котрі приймають рішення в умовах обмеженості ресурсів;
 - б. - поведінку виробників, котрі приймають рішення щодо виробництва в умовах обмеженості ресурсів;
 - в. - поведінку споживачів, котрі приймають рішення щодо покупок в умовах обмеженості доходу;
 - г. - прийняття державою рішень щодо виробництва благ в умовах обмеженості ресурсів.
3. Що вивчає мікроекономіка:
 - а. - сукупний рівень виробництва країни, рівень зайнятості та безробіття;
 - б. - досліджує поведінку споживачів і фірм у різних ринкових структурах;
 - в. - вивчає поведінку окремих секторів економіки;
 - г. - вивчає поведінку індивідуальних економічних суб'єктів у відкритій економіці.
4. Що визначає ринковий механізм:
 - а. - ціни товарів;
 - б. - ціни послуг;
 - в. - ціни економічних ресурсів;
 - г. - будь-які ціни.
5. Яка з наступних проблем є мікроекономічною?
 - а. - взаємозв'язок інфляції та безробіття;
 - б. - взаємозв'язок ціни та обсягу попиту на товар;
 - в. - взаємозв'язок доходу та заощаджень;
 - г. - взаємозв'язок процентної ставки та попиту на гроші.
6. Яка з наступних проблем є мікроекономічною?
 - а. - вплив грошового пропонування на інфляцію;
 - б. - вплив урядових видатків на рівень зайнятості;
 - в. - вплив дефіциту товарів на заощадження;
 - г. - вплив зміни ціни нафти на виробництво автомобілів.
7. Що не вивчає мікроекономіка:
 - а. - ефективне використання ресурсів;
 - б. - необмежені виробничі ресурси;
 - в. - максимальне задоволення потреб;
 - г. - рідкісність благ.
8. Які мікроекономічні суб'єкти є головними:
 - а. - підприємства та банки;
 - б. - наймані робітники та підприємці;
 - в. - споживач і фірма;
 - г. - ринки товарів і ресурсів.
9. Які ресурси вважаються економічними?:
 - а. - є обмеженими;
 - б. - мають цінність;
 - в. - купуються і продаються;
 - г. - всі відповіді правильні.
10. Чим зумовлена основна економічна суперечність, що вивчається мікроекономікою:
 - а. - посиленням втручання держави в економіку та процесом глобалізації;
 - б. - погіршенням екологічної ситуації та існуванням монополій;
 - в. - наявністю практично у всіх країнах світу безробіття та інфляції;
 - г. - безмежністю потреб та обмеженістю ресурсів, необхідних для їх задоволення.
11. Чим зумовлена проблема вибору, з якою стикаються економічні суб'єкти:
 - а. - всі люди прагнуть якнайкраще задовольнити свої потреби;
 - б. - всі люди мають різні смаки та уподобання;
 - в. - потреби людей безмежні, а ресурси обмежені;
 - г. - всі люди прагнуть вищого рівня добробуту.
12. Якими є ресурси, якщо потреби необмежені?:
 - а. - ефективні;
 - б. - економічні;
 - в. - рідкісні;
 - г. - необмежені.
13. Яка риса є характерною для економічних ресурсів?:
 - а. - безкоштовні;
 - б. - рідкісні;
 - в. - різноманітні;
 - г. - необмежені.

14. Яка з властивостей не характерна для економічних ресурсів?
 - а. - обмеженість;
 - б. - різноманітність;
 - в. - безмежність;
 - г. - корисність.
15. Яка проблема виникає внаслідок обмеженості економічних ресурсів і необмеженості потреб?
 - а. - проблема вибору і оцінки альтернативної вартості рішень;
 - б. - проблема координації дій всіх учасників ринку;
 - в. - проблема справедливого розподілу доходів;
 - г. - проблема грошової оцінки ресурсів.
16. Що означає економічне поняття "обмеженість ресурсів":
 - а. - відсутність у країні певних природних ресурсів;
 - б. - неможливість задоволення всіх людських потреб;
 - в. - стан ресурсів у період економічного спаду;
 - г. - високі ціни на товари, які обмежують можливість їх придбання.
17. Що означає проблема обмеженості ресурсів:
 - а. - деякі товари можна купити тільки за дуже високими цінами;
 - б. - слаборозвинені країни мають дефіцит певних товарів; для розвинених країн цієї проблеми не існує;
 - в. - економічні ресурси ніколи не бувають достатніми, щоб задовольнити усі людські потреби;
 - д. - у будь-якій економіці трапляються спади, під час яких виникає нестача певних благ.
18. Що означає проблема обмеженості ресурсів:
 - а. - чим менше певного ресурсу, тим він більш обмежений;
 - б. - ресурсів завжди не вистачає для задоволення усіх людських потреб;
 - в. - бідні країни в більшій мірі відчувають обмеженість ресурсів;
 - г. - у будь-якій країні завжди чого-небудь не вистачає.
19. Як можна вирішити проблему обмеженості ресурсів:
 - а. - за умов жорсткої економії всіх ресурсів;
 - б. - за умов жорсткого обмеження потреб всіх суб'єктів економіки;
 - в. - лише у майбутньому, коли рівень розвитку науки і техніки дозволить суттєво збільшити виробництво товарів;
 - г. - неможливо вирішити за жодних умов.
20. Як можна вирішити проблему обмеженості ресурсів:
 - а. - усі країни світу стануть постіндустріальними суспільствами;
 - б. - будуть знайдені практично невичерпні джерела енергетичних ресурсів;
 - в. - країни відмовляться від конкуренції на користь співробітництва;
 - г. - не може бути вирішена за жодних умов.

СЕМІНАР 2. РИНКОВИЙ ПОПИТ

1. Що описує закон попиту:
 - а. - обернено-пропорційну залежність між ціною та обсягом попиту;
 - б. - пряму залежність між ціною та обсягом попиту;
 - в. - обернену залежність між ціною та обсягом попиту;
 - г. - пряму пропорційну залежність між ціною та обсягом попиту.
2. Що характеризує дію закону попиту, при зростанні ціни:
 - а. - попит скорочується;
 - б. - попит зростає;
 - в. - обсяг попиту скорочується;
 - г. - обсяг попиту зростає.
3. Що характеризує дію закону попиту?
 - а. - зі зростанням ціни кави обсяг покупок буде скорочуватись;
 - б. - зі зростанням доходів споживачі віддадуть перевагу більш дорогим сортам кави;
 - в. - зі зниженням ціни кави знизяться і обсяги її споживання;
 - г. - споживачі бажають споживати і готові платити за каву ціну, яку пропонує ринок.
4. Як впливає на попит зростання ціни товару?:
 - а. - попит на нього, як правило, зменшується;
 - б. - крива попиту на товари-замінники зміщується ліворуч;
 - в. - крива попиту на товари-комплемента зміщується ліворуч;
 - г. - обсяг попиту, як правило, збільшується.
5. Як графічно відображаються зміни у попиті, викликані неціновими факторами:
 - а. - зрушиться крива попиту;
 - б. - крива попиту не зміститься;
 - в. - зміниться обсяг попиту на товар, але крива попиту не зміститься;
 - г. - зміниться обсяг попиту на товар і крива попиту зміститься.
6. Що показують точки на кривій ринкового попиту:
 - а. - обсяг попиту всіх споживачів за кожної можливої ціни;
 - б. - сукупний обсяг платежів споживачів за одиницю товару;
 - в. - видатки споживачів за кожної можливої ціни;

- г. - виторг продавців за кожної можливої ціни.
7. Які фактори не чинять впливу на ринковий попит:
- а. - число покупців на ринку;
 - б. - ціни ресурсів;
 - в. - доходи споживачів;
 - г. - ціни товарів-замінників.
8. На який товар зростає попит при зниженні ціни:
- а. - даний товар;
 - б. - товар-замінник;
 - в. - товар-доповнювач;
 - г. - нейтральний товар.
9. Чим викликано скорочення попиту на товар і зміщення кривої попиту на нього ліворуч?:
- а. - скороченням доходів споживачів;
 - б. - очікуванням підвищення ціни товару;
 - в. - скороченням пропонування товару;
 - г. - підвищенням цін товарів-замінників.
10. Який з наведених чинників не призведе до зміщення кривої попиту на тенісні м'ячі?
- а. - дуже гарна погода;
 - б. - зниження ціни на тенісні ракетки;
 - в. - збільшення числа бажаючих грати в теніс;
 - г. - зростання ціни на тенісні м'ячі.
11. Як зміщує криву попиту на шини, підвищення ціни на бензин:
- а. - ліворуч, оскільки бензин і шини є товарами-замінниками;
 - б. - ліворуч, оскільки бензин і шини є товарами-доповнювачами;
 - в. - праворуч, оскільки бензин і шини є товарами-доповнювачами;
 - г. - праворуч, оскільки підвищення ціни на бензин зменшує купівельну спроможність споживачів.
12. Як зміщує криву попиту на автомобілі, зниження ціни на бензин?:
- а. - криву попиту на автомобілі ліворуч;
 - б. - криву попиту на автомобілі праворуч;
 - в. - криву пропонування автомобілів ліворуч;
 - г. - криву пропонування автомобілів праворуч.
13. Який фактор впливатиме на ціну свинини не так, як інші?
- а. - зросла ціна яловичини;
 - б. - зросло число любителів свинини;
 - в. - різко зросли ціни на корми для худоби;
 - г. - лікарі не рекомендують вживати багато свинини.
14. Яка з подій не змістить кривої попиту на кольорові олівці?
- а. - збільшення числа дітей, які займаються в художніх студіях;
 - б. - підвищення ціни на кольорові олівці;
 - в. - значне зниження цін на акварельні фарби;
 - г. - підвищення середньої заробітної плати.
15. Яка з наступних подій могла спричинити зміщення кривої попиту на пральний порошок праворуч?
- а. - зниження цін на сировину для виробництва прального порошку;
 - б. - зменшення доходів споживачів;
 - в. - зниження цін товарів-замінників;
 - г. - широка реклама прального порошку.
16. В чому проявляється перевага цінового механізму?:
- а. - в наданні особистої свободи всім агентам ринку;
 - б. - в ефективному розподілі ресурсів;
 - в. - в стабільному розвитку економіки;
 - г. - всі відповіді вірні.
17. Що може викликати зміщення кривої попиту ліворуч?:
- а. - зниження ціни товару-комплементу;
 - б. - товар стане більш модним;
 - в. - зростання доходів споживачів;
 - г. - зниження ціни товару-субституту.
18. Як змінюється попит на нормальний товар?:
- а. - зростає зі зростанням ціни товару-замінника;
 - б. - зменшується зі зростанням доходів споживачів;
 - в. - зростає зі зростанням доходів споживачів;
 - г. - скорочується зі зростанням ціни товару-доповнювача.
19. Як змінюється попит на нижчий товар?:
- а. - зростає зі зростанням ціни товару-замінника;
 - б. - зменшується зі зростанням доходів споживачів;
 - в. - зростає зі зростанням доходів споживачів;
 - г. - скорочується зі зростанням ціни товару-доповнювача.

20. Як змінюється попит на нейтральний товар?:
- а. - не змінюється зі зміною ціни товару-замінника;
 - б. - зменшується зі зростанням доходів споживачів;
 - в. - зростає зі зростанням доходів споживачів;
 - г. - не змінюється зі зміною доходів споживачів.

СЕМІНАР 3. РИНКОВА ПРОПОЗИЦІЯ.

1. Які фактори не впливають на ринкове пропонування?:
 - а. - ціни ресурсів;
 - б. - число фірм;
 - в. - доходи споживачів;
 - г. - зміни технології виробництва.
2. Які зміни викликає удосконалення технології виробництва товару :
 - а. - криву попиту на нього переміщується праворуч;
 - б. - криву попиту на нього переміщується ліворуч;
 - в. - переміщує криву його пропонування праворуч;
 - г. - переміщує криву пропонування ліворуч.
3. Як зміститься крива пропонування товару, при зниженні цін ресурсів, що застосовуються у його виробництві :
 - а. - зміститься вгору і ліворуч;
 - б. - зміститься вниз і праворуч;
 - в. - залишиться незмінною;
 - г. - пропонування товару не залежить від цін ресурсів.
4. Які фактори не призведуть до змін у пропонуванні телевізорів і зміщення кривої їх пропонування :
 - а. - вдосконалення технології виробництва телевізорів;
 - б. - зменшення кількості виробників телевізорів;
 - в. - зниження цін телевізорів;
 - г. - підвищення цін комплектуючих виробів.
5. Які фактори призведуть до зміщення кривої пропонування борошна праворуч :
 - а. - підвищення ціни борошна;
 - б. - зменшення числа виробників борошна;
 - в. - зниження ціни пшениці;
 - г. - зростання доходів споживачів.
6. Який з чинників не викликає зміщення кривої пропонування учнівських зошитів
 - а. - скорочення постачання деревини;
 - б. - впровадження нової технології виробництва целюлози;
 - в. - підвищення ціни на учнівські зошити;
 - г. - запровадження пільгового оподаткування для виробників канцтоварів.
7. До яких змін призведе удосконалення технології виробництва товару :
 - а. - зниження його рівноважної ціни і збільшення рівноважного обсягу;
 - б. - підвищення його рівноважної ціни і зменшення рівноважного обсягу;
 - в. - зменшення пропонування даного товару і появи його дефіциту;
 - г. - зміщення як кривої попиту на нього, так і кривої його пропонування праворуч.
8. Які фактори призведуть до зміщення кривої пропонування товару :
 - а. - скорочення попиту на нього;
 - б. - зростання доходів споживачів;
 - в. - зниження ціни товару;
 - г. - надання субсидії виробникам.
9. Яка з подій вплине на пропонування товару не так, як три інших
 - а. - зменшення числа фірм - виробників товару;
 - б. - підвищення цін на ресурси, необхідні для виробництва товару;
 - в. - удосконалення технології виробництва товару;
 - г. - запровадження спеціального податку на виробників товару.
10. За яких умов ринок товару знаходиться у стані рівноваги :
 - а. - обсяг попиту на товар дорівнює обсягу його пропонування;
 - б. - на ринку не існує ні надлишку, ні дефіциту товару;
 - в. - за певною ціною плани покупців щодо покупок співпадають з планами продавців щодо продажу;
 - г. - всі відповіді правильні.
11. . За яких умов ринок певного товару знаходиться у стані рівноваги :
 - а. - попит дорівнює пропонуванню;
 - б. - ціна дорівнює сумі витрат і прибутку;
 - в. - здійснюється державне регулювання цін;
 - г. - обсяг попиту дорівнює обсягу пропонування.
12. Які фактори впливають на встановлення ринкових цін :
 - а. - ціни більше залежать від змін пропонування, ніж від змін попиту;
 - б. - ціни більше залежать від змін попиту, ніж від змін пропонування;
 - в. - встановлюються внаслідок взаємодії попиту і пропонування;

- г. - змінюються обернено пропорційно величині пропонування.
13. Які фактори призводять до підвищення рівноважної ціни товару :
- збільшення попиту на товар;
 - зменшення попиту на товар;
 - збільшення пропонування товару;
 - одночасне і однакове збільшення попиту і пропонування.
14. До яких змін на ринку призводить встановлення ринкової ціни нижчої від рівноважної :
- виникає дефіцит товару;
 - з'являється надлишок товару;
 - знижується ціна ресурсів;
 - у галузь увійдуть нові фірми.
15. До яких змін на ринку призведе встановлення державою ціни на рівні, вищому за рівноважний :
- появу стійкого надлишку товару;
 - зменшення пропонування;
 - появу дефіциту товару;
 - збільшення попиту.
16. Яке явище характеризує ситуація, коли обсяг попиту перевищує обсяг пропонування :
- дію закону спадної віддачі;
 - надлишку;
 - дефіциту;
 - дію закону зростання альтернативних витрат.
17. Які фактори призведуть до зростання рівноважної ринкової ціни олії :
- уряд надасть виробникам олії субсидію;
 - уряд зафіксує ціну олії на рівні, вищому за рівноважну;
 - домогосподарки почнуть робити заготовки салатів з олією на зиму;
 - зросте число виробників олії.
18. Як вплине на рівноважну ціну ситуація на ринку певного товару, коли одночасно зростуть попит і пропозиція :
- рівноважна ціна та рівноважна кількість зростуть;
 - рівноважна ціна та рівноважна кількість не зміняться;
 - рівноважна ціна зросте, але вплив на рівноважну кількість невизначений;
 - рівноважна кількість збільшиться, але вплив на рівноважну ціну невизначений.
19. Які фактори могли призвести до зростання ціна яловичини одночасно зі зростанням обсягу її продажу :
- доходи споживачів скоротилися внаслідок підвищення прибуткового податку;
 - підвищилася ціна свинини;
 - ціни кормів для худоби знизилися;
 - заробітна плата зайнятих у тваринництві зросла.
20. Які фактори могли призвести до зниження ціни вугілля і одночасно зменшення його продажу :
- зниження ціни на нафту;
 - значне підвищення заробітної плати шахтарів;
 - надання урядових субсидій вугільній галузі;
 - встановлення ефективнішого устаткування для видобутку вугілля.

СЕМІНАР 4. ТЕОРІЯ ПОВЕДІНКИ СПОЖИВАЧА.

- Що є метою споживача ? :
 - максимізація граничної корисності;
 - максимізація сукупної корисності;
 - максимізація середньої корисності;
 - максимізація різниці між сукупною і граничною корисністю.
- Що означає раціональність поведінки споживача ? :
 - споживач прагне мінімізувати видатки на товари;
 - споживач піклується не власним, а суспільним добробутом;
 - споживач прагне максимізувати корисність за наявних обмежень;
 - споживач прагне максимізувати кількість товарів у кошику.
- Що означає поняття «корисність» ? :
 - кількість благ, які здатні задовольнити потреби споживача;
 - мінімальне задоволення, яке споживач може одержати від споживання певного блага;
 - задоволення, яке отримує людина від споживання благ;
 - максимальне задоволення, яке споживач може одержати від споживання певного блага.
- Що характеризує корисність блага ? :
 - є суб'єктивно-психологічною оцінкою задоволення від споживання благ;
 - є різною для різних споживачів;
 - є різною для одного и того ж споживача залежно від інтенсивності потреби, ступеня її насиченості, запасу благ, періоду часу;
 - всі відповіді правильні.
- Чим характеризується кардиналістська модель поведінки споживача ? :
 - не потребує визначення середньої величини корисності;

- б. - не потребує порівняння корисності різних благ;
 - в. - не вимагає незалежності корисностей різних благ однієї від іншої;
 - г. - передбачає можливість визначення кількісної величини корисності.
6. Що означає сукупна корисність ?:
- а. - це загальна сума задоволення від споживання певного набору благ;
 - б. - це мінімальна сума задоволення від споживання певного набору благ;
 - в. - це середня величина задоволення від споживання певного набору благ;
 - г. - це додаткове задоволення від споживання додаткової одиниці блага.
7. Як змінюється сукупна корисність ?:
- а. - зменшується зі зростанням споживання зростаючим темпом;
 - б. - збільшується зі зростанням споживання зростаючим темпом;
 - в. - збільшується зі зростанням споживання спадним темпом;
 - г. - зменшується зі зростанням споживання спадним темпом.
8. Чим характеризується сукупна корисність ?:
- а. - максимізується, коли гранична корисність набуває нульового значення;
 - б. - збільшується зі зростанням споживання блага;
 - в. - є сумою задоволення від споживання певної кількості благ;
 - г. - всі відповіді правильні.
9. Що означає гранична корисність ?:
- а. - це загальна сума задоволення від споживання певного набору благ;
 - б. - це мінімальна сума задоволення від споживання певного набору благ;
 - в. - це середня величина задоволення від споживання певного набору благ;
 - г. - це додаткове задоволення від споживання додаткової одиниці блага.
10. Що означає гранична корисність ?:
- а. - це додаткова корисність від споживання додаткової одиниці блага;
 - б. - це зміна сукупної корисності набору товарів при зміні кількості певного блага на одиницю;
 - в. - це приріст сукупної корисності;
 - г. - всі відповіді правильні.
11. При яких змінах граничної корисності сукупна корисність зростає ?:
- а. - коли гранична корисність зменшується;
 - б. - коли гранична корисність збільшується;
 - в. - коли гранична корисність збільшується або зменшується, але є додатною величиною;
 - г. - коли гранична корисність збільшується повільно.
12. Що ілюструє ситуація, коли, п'яте морозиво, яке ви їсте, надає вам менше задоволення, ніж перше ?:
- а. - дії закону попиту;
 - б. - дії закону спадної граничної корисності;
 - в. - наявності надлишку товару;
 - г. - наявності дефіциту товару.
13. Що пояснює поведінку споживача, який готовий купити третій кілограм цукерок тільки за умови, що продавець знизить ціну ?:
- а. - закон спадної граничної корисності;
 - б. - закон пропонування;
 - в. - ефект доходу;
 - г. - ефект заміни.
14. Що твердить закон спадної граничної корисності (перший закон Госсена)?:
- а. - відношення граничних корисностей благ до їхніх цін повинні бути рівні;
 - б. - сукупна корисність зростає зі зростанням споживання благ;
 - в. - величина задоволення від споживання кожної додаткової одиниці благ даного виду зменшується до досягнення нульового значення в точці повного насичення потреби;
 - г. - зі зростанням доходів споживачів величина задоволення від споживання кожної додаткової одиниці благ даного виду зменшується.
15. Що твердить закон зростаючої сукупної корисності ?:
- а. - зі зростанням доходів споживачів величина задоволення від споживання кожної додаткової одиниці благ даного виду зростає;
 - б. - зі зростанням доходів споживачів величина задоволення від споживання кожної додаткової одиниці благ даного виду зменшується;
 - в. - з нарощуванням споживання будь-якого блага величина задоволення від кожної додаткової його одиниці зменшується;
 - г. - з нарощуванням споживання будь-якого блага загальна сума корисності зростає.
16. Чим відрізняється ординалістський підхід до аналізу поведінки споживача від кардиналістського ?:
- а. - передбачає можливість кількісного визначення величини корисності;
 - б. - не вимагає вимірювання величини корисності;
 - в. - не враховує суб'єктивної оцінки споживачем корисності благ;
 - г. - не враховує бюджетних обмежень споживача.
17. Що утворює бюджетне обмеження споживача?:
- а. - тільки доход споживача;
 - б. - тільки ціни товарів;

- в. - доход споживача і ціни товарів;
 - г. - доход споживача, ціни товарів та їх корисності.
18. Що характеризує бюджетну лінію ?:
- а. - лінія рівної корисності;
 - б. - лінія рівних витрат споживача;
 - в. - лінія наборів двох товарів, доступних споживачу за певної величини грошового доходу;
 - г. - правильні відповіді б) і в).
19. Що показує бюджетна лінія:
- а. - показує межу між можливим і неможливим;
 - б. - показує компроміс, на який повинен піти споживач у виборі між двома благами;
 - в. - визначає множину комбінацій двох благ, витрати на які в сумі не перевищують доходу споживача;
 - г. - всі відповіді правильні.
20. Що характеризує бюджетні лінії:
- а. - завжди є прямими лініями;
 - б. - можуть бути як прямими, так і ламаними лініями;
 - в. - завжди є ламаними лініями;
 - г. - за жодних умов не можуть бути ламаними.

СЕМІНАР 5. ТЕОРІЯ ВИРОБНИКА

1. Що виражає взаємозв'язок між всіма можливими поєднаннями факторів виробництва та обсягом випуску продукції ?:
- а. - крива виробничих можливостей;
 - б. - крива пропонування;
 - в. - крива сукупних витрат;
 - г. - виробнича функція.
2. Що показує виробнича функція ?:
- а. - витрати, які забезпечують той чи інший обсяг випуску;
 - б. - найбільш вигідний для фірми обсяг випуску за даних цін ресурсів;
 - в. - максимальну кількість продукту, яку можна одержати, використовуючи різні сполучення заданих вхідних ресурсів;
 - г. - мінімальну кількість продукції, яку можна одержати, використовуючи певну кількість ресурсів.
3. Що характеризує ізокванта ?:
- а. - різні комбінації двох ресурсів, використання яких забезпечує однаковий рівень виробничих витрат;
 - б. - обсяг продукції, який отримує фірма, використовуючи даний обсяг ресурсів;
 - в. - різні комбінації двох ресурсів, використання яких забезпечує однаковий обсяг випуску;
 - г. - всі відповіді правильні.
4. Що ілюструє ізокванта ?:
- а. - весь набір можливих рівнів виробництва за умови зміни кількості праці;
 - б. - весь набір можливих рівнів виробництва за умови зміни кількості капіталу;
 - в. - всі можливі комбінації праці та капіталу, які забезпечують виробництво одного и того самого обсягу продукції;
 - г. - всі можливі комбінації праці та капіталу, які мінімізують витрати.
5. Як буде зміщуватись ізокванта зі зростанням обсягу виробництва ?:
- а. - праворуч вниз;
 - б. - ліворуч вниз;
 - в. - праворуч вгору;
 - г. - ліворуч вгору.
6. Графічне відображення двофакторної довгострокової виробничої функції – це:
- а) крива однакової кількості продукту;
 - б) крива сукупного продукту змінного фактора;
 - в) ізокванта;
 - г) правильні відповіді а) і в).
7. Що характеризує ізокоста ?:
- а. - це лінія незмінних витрат, яка показує всі можливі комбінації праці і капіталу, які фірма може придбати за даного рівня витрат;
 - б. - це лінія незмінних цін, яка включає всі можливі комбінації праці і капіталу за умови однакових цін факторів виробництва;
 - в. - це лінія однакового продукту, яка включає всі можливі комбінації праці і капіталу, що забезпечують один і той самий рівень випуску;
 - г. - всі відповіді неправильні.
8. Що представляє будь-яка точка ізокости або ізокванти ?:
- а. - сукупні витрати виробництва певного обсягу продукції;
 - б. - комбінацію фізичних обсягів двох ресурсів;
 - в. - максимальний обсяг випуску продукції;
 - г. - обсяг випуску продукції у грошовому виразі.
9. Де графічно відбувається заміна одного фактора виробництва іншим ?:
- а. - при русі вздовж ізокванти та ізокости;
 - б. - при русі лише вздовж ізокости;

- в. - тільки у випадку спадної продуктивності фактора виробництва;
 - г. - при русі вздовж траєкторії розвитку фірми.
10. Якій точці на графіку відповідає рівновага фірми за технологією і витратами ?:
- а. - точці перетину ізокванти та ізокости;
 - б. - точці дотику ізокванти та ізокости;
 - в. - точці дотику двох найближчих ізоквант;
 - г. - точці перетину ізокванти з осями координат.
11. У якій точці дотику фірма максимізує обсяг виробництва за певного рівня витрат ?:
- а. - ізокости та найнижчої з можливих ізоквант;
 - б. - ізокости та найвищої з можливих ізоквант;
 - в. - ізокванти та найнижчої з можливих ізокост;
 - г. - ізокванти та найвищої з можливих ізокост.
12. У якій точці дотику фірма мінімізує витрати виробництва заданого обсягу продукції ?:
- а. - ізокости та найнижчої з можливих ізоквант;
 - б. - ізокости та найвищої з можливих ізоквант;
 - в. - ізокванти та найнижчої з можливих ізокост;
 - г. - ізокванти та найвищої з можливих ізокост.
13. Де графічно відбувається заміна одного фактора виробництва іншим ?:
- а. - при русі вздовж ізокванти та ізокости;
 - б. - при русі лише вздовж ізокости;
 - в. - тільки у випадку спадної продуктивності фактора виробництва;
 - г. - при русі вздовж траєкторії розвитку фірми.
14. Якій точці на графіку відповідає рівновага фірми за технологією і витратами ?:
- а. - точці перетину ізокванти та ізокости;
 - б. - точці дотику ізокванти та ізокости;
 - в. - точці дотику двох найближчих ізоквант;
 - г. - точці перетину ізокванти з осями координат.
15. У якій точці дотику фірма максимізує обсяг виробництва за певного рівня витрат ?:
- а. - ізокости та найнижчої з можливих ізоквант;
 - б. - ізокости та найвищої з можливих ізоквант;
 - в. - ізокванти та найнижчої з можливих ізокост;
 - г. - ізокванти та найвищої з можливих ізокост.
16. Як можна описати виробничу функцію ?:
- а. - рівняннями: $Q=F(L)$ або $Q=F(K,L)$;
 - б. - кривою сукупного продукту змінного фактора;
 - в. - ізоквантою;
 - г. - всі відповіді правильні.
17. Коли має місце зростаючий ефект масштабу ?:
- а. - темп зростання обсягів виробництва перевищує темп зростання обсягів залучених ресурсів;
 - б. - темп зростання обсягів виробництва дорівнює темпу зростання обсягів залучених ресурсів;
 - в. - темп зростання обсягів залучених ресурсів перевищує темп зростання обсягів виробництва;
 - г. - темп зростання обсягів виробництва не пов'язаний зі зростанням обсягів залучених ресурсів.
18. Яка економічна подія відбувається, якщо виробник збільшив витрати факторів виробництва на 30%, а обсяг виробництва при цьому зріс на 25%. ?:
- а. - діє закон спадної віддачі;
 - б. - спостерігається постійний ефект масштабу;
 - в. - спостерігається спадний ефект масштабу;
 - г. - спостерігається зростаючий ефект масштабу.
19. Який ефект має місце, якщо фірма збільшує обсяги використання праці з 500 до 725 одиниць, внаслідок чого виробництво продукції зростає з 600 до 1100 шт. ?:
- а. - зростаючий ефект масштабу;
 - б. - спадний ефект масштабу;
 - в. - постійний ефект масштабу;
 - г. - змінний ефект масштабу.
20. Які зміни відбуваються у довгостроковому періоді зі збільшенням обсягу виробництва:
- а. - витрати виробництва на одиницю продукції зростають;
 - б. - витрати виробництва на одиницю продукції скорочуються;
 - в. - витрати виробництва на одиницю продукції не змінюються;
 - г. - динаміка витрат визначається характером ефекту масштабу.

6. ТЕОРІЯ ВИТРАТ

1. Економічні витрати - це:

- а) сукупні видатки підприємця, пов'язані з виробництвом продукції;
- б) фактична сума грошей, що сплачена за ресурси;
- в) витрати, що дорівнюють сумі доходів, яку повинні одержати всі власники ресурсів при найбільш вигідному з можливих способів їх використання;

г) всі попередні відповіді неправильні.

2. Економічні витрати:

- а) дорівнюють сукупному доходу за мінусом неявних витрат;
- б) включають явні витрати, але не включають неявних;
- в) дорівнюють сукупному доходу за мінусом явних і неявних витрат;
- г) дорівнюють сумі явних і неявних витрат.

3. Неявні економічні витрати - це:

- а) витрати, альтернативна вартість яких дорівнює нулю;
- б) альтернативна вартість ресурсів, що належать власникам фірми;
- в) бухгалтерські витрати;
- г) витрати, які не беруться до уваги при визначенні обсягів виробництва.

4. Бухгалтерський прибуток утворюється як різниця:

- а) між сукупним доходом і фактичними явними витратами;
- б) між сукупним доходом і внутрішніми витратами;
- в) між сукупним доходом і економічними витратами;
- г) між сукупним доходом і неявними витратами.

5. Економічний прибуток утворюється як різниця:

- а) між сукупним доходом і зовнішніми витратами;
- б) між сукупним доходом і внутрішніми витратами;
- в) між сукупним доходом і економічними витратами;
- г) між сукупним доходом і неявними витратами.

6. Економічний прибуток:

- а) більший від бухгалтерського прибутку;
- б) менший від бухгалтерського прибутку;
- в) дорівнює бухгалтерському прибутку;
- г) може бути більшим або меншим від бухгалтерського прибутку.

7. Економічний прибуток фірми менший за бухгалтерський на:

- а) суму амортизації;
- б) суму альтернативної вартості власних ресурсів фірми;
- в) суму постійних витрат фірми;
- г) суму змінних витрат фірми.

8. Нормальний прибуток - це:

- а) прибуток, який отримує фірма, якщо її загальний дохід перевищує суму явних і неявних витрат;
- б) прибуток, який отримує типова фірма галузі;
- в) прибуток, який фірма отримує в нормальних умовах її функціонування;
- г) мінімальний дохід, необхідний для утримання фірми в межах даного виду діяльності.

9. Яке із наведених нижче рівнянь є правильним:

- а) бухгалтерський прибуток - внутрішні витрати = економічний прибуток;
- б) економічний прибуток - бухгалтерський прибуток = зовнішні витрати;
- в) чистий прибуток - неявні витрати = бухгалтерський прибуток;
- г) зовнішні витрати - внутрішні витрати = бухгалтерські витрати;
- д) економічний прибуток - нормальний прибуток = бухгалтерський прибуток.

10. Винагорода підприємця за новаторство є елементом:

- а) тільки економічного прибутку;
- б) тільки бухгалтерського прибутку;
- в) економічного та нормального прибутку;
- г) економічного та бухгалтерського прибутку.

11. Постійні витрати фірми - це:

- а) витрати на ресурси за цінами, що діяли на момент їх придбання;
- б) витрати, які мають місце навіть тоді, коли фірма нічого не виробляє;
- в) неявні витрати виробництва;
- г) зовнішні витрати.

12. Зростаючий ефект масштабу виробництва має місце, коли:

- а) темп зростання обсягів виробництва перевищує темп зростання обсягів залучених ресурсів;
- б) темп зростання обсягів виробництва дорівнює темпу зростання обсягів

залученихресурсів;

- в) темп зростання обсягів залученихресурсів перевищує темп зростання обсягу виробництва;
- г) темп зростання обсягів виробництва непов'язаний з зростанням обсягів залученихресурсів.

13. Сукупні витрати фірми для будь-якого обсягу випуску дорівнюють:

- а) середнім сукупним витратам, помноженим на обсяг випуску;
- б) середнім сукупним витратам за мінусом середніхзмінних витрат;
- в) середнім змінним витратам, помноженим на обсяг випуску;
- г) середнім постійним витратам помноженим на обсяг випуску.

14. Щоб знайти величину постійнихвитрат фірми, потрібно:

- а) від середніхсукупнихвитрат відняти середні змінні витрати;
- б) від сукупнихвитрат відняти змінні витрати;
- в) від сукупнихвитрат відняти змінні витрати і поділити на обсяг випуску;
- г) від середніх сукупнихвитрат відняти граничні витрати.

15. Щоб знайти величину зміннихвитрат фірми, необхідно:

- а) від середніхсукупнихвитрат відняти середні постійні витрати;
- б) від сукупнихвитрат відняти постійні витрати і поділити на обсяг випуску;
- в) від середніх сукупнихвитрат відняти середні постійні і помножити на обсяг випуску;
- г) від середніх сукупнихвитрат відняти граничні витрати.

16. Який фактор збільшує постійні витрати фірми?

- а) підвищення заробітної плати робітників-відрядників;
- б) підвищення цін на сировину;
- в) підвищення тарифів на залізничні перевезення виробленої продукції;
- г) підвищення заробітної плати управлінського персоналу.

17. Який фактор збільшує змінні витрати фірми?

- а) підвищення орендної плати;
- б) підвищення заробітної плати робітників-відрядників;
- в) підвищення заробітної плати управлінського персоналу;
- г) підвищення відсотку по банківським кредитам.

18. В довгостроковому періоді:

- а) всі витрати фірми є змінними;
- б) всі витрати фірми є постійними;
- в) змінні витрати зростають швидше, ніж постійні;
- г) постійні витрати зростають швидше, ніж змінні.

19. Ефективний розмір фірми - це:

- а) масштаб фірми за якого обсяг її виробництва забезпечує досягнення мінімуму довгострокових середніхвитрат;
- б) найменший обсяг виробництва, за якого фірма може бути беззбитковою;
- в) найбільший з досяжних обсягів виробництва за постійного рівня витрат;
- г) найкращий розмір підприємства, який дозволяє максимізувати прибуток.

20. Середні загальні витрати виробництва фірми досягають мінімальної величини при обсязі виробництва за якого:

- а) $AVC = AFC$;
- б) економічний прибуток буде максимальним;
- в) $MC = AVC$,
- г) $MC = ATC$.

7.РИНОК ДОСКОНАЛОЇ КОНКУРЕНЦІЇ

1. Яким є попит на продукцію конкурентної фірми ?:

- а. - абсолютно еластичним;
- б. - абсолютно нееластичним;
- в. - еластичним;
- г. - нееластичним.

2. Якою є крива попиту на продукцію конкурентної фірми:

- а. - є прямою горизонтальною лінією на рівні ринкової ціни;
- б. - співпадає з кривою граничного виторгу;
- в. - співпадає з кривою середнього виторгу;
- г. - всі відповіді правильні.

3. З якою кривою співпадає крива попиту на продукцію конкурентної фірми?:

- а. - кривою сукупного та граничного виторгу
- б. - кривою граничного та середнього виторгу;

- в. - кривою сукупного та середнього виторгу;
 - г. - кривою граничних витрат.
4. Як змінюється граничний виторг конкурентної фірми зі зростанням обсягу продажу:
- а. - зростає;
 - б. - зменшується;
 - в. - не змінюється;
 - г. - зменшується швидше за ціну.
5. Що відбувається, якщо граничний виторг фірми за всіх рівнів випуску дорівнює ринковій ціні ?:
- а. - фірма максимізує прибуток;
 - б. - попит на продукцію фірми є абсолютно еластичним;
 - в. - фірма працює в умовах досконалої конкуренції;
 - г. - правильні відповіді б) і в).
6. За яких умов конкурентній фірмі у короткостроковому періоді слід виробляти продукцію ?:
- а. - якщо вона отримує економічний прибуток;
 - б. - якщо вона отримує тільки нормальний прибуток;
 - в. - якщо вона отримує збитки, які не перевищують величини постійних витрат;
 - г. - всі відповіді правильні.
7. Яку кількість продукції повинна виробляти конкурентна фірма, приймаючи рішення щодо оптимального обсягу виробництва ?:
- а. - для якої середні сукупні витрати мінімальні;
 - б. - для якої середній виторг дорівнює середнім сукупним витратам;
 - в. - для якої граничний виторг дорівнює граничним витратам;
 - г. - для якої сукупний виторг є максимальним.
8. За яких умов будь-яка фірма виробляє оптимальний обсяг продукції?:
- а. - якщо її граничний виторг дорівнює ціні;
 - б. - якщо її граничний виторг дорівнює середнім сукупним витратам;
 - в. - якщо її граничний прибуток дорівнює нулю;
 - г. - якщо її граничні витрати дорівнюють середнім сукупним витратам.
9. При якому обсязі продукції конкурентна фірма максимізуватиме прибуток або мінімізуватиме збитки ?:
- а. - для якого ціна дорівнює середнім сукупним витратам;
 - б. - для якого ціна дорівнює граничним витратам;
 - в. - для якого граничний виторг дорівнює середнім змінним витратам;
 - г. - для якого граничний виторг дорівнює середнім сукупним витратам.
10. За яких умов конкурентна фірма досягає точки беззбитковості ?:
- а. - якщо ціна дорівнює мінімуму її середніх сукупних витрат;
 - б. - якщо сукупні витрати дорівнюють сукупному виторгу;
 - в. - якщо граничний виторг дорівнює граничним витратам;
 - г. - якщо правильні відповіді а) і б).
11. За яких умов фірма зможе збільшити економічний прибуток, якщо граничний виторг конкурентної фірми перевищує її граничні витрати?:
- а. - підвищить ціну на свою продукцію;
 - б. - скоротить обсяг виробництва;
 - в. - збільшить обсяг виробництва;
 - г. - знизить ціну на свою продукцію.
12. За яких умов конкурентна фірма максимізує прибуток у короткостроковому періоді, виробляючи оптимальний обсяг продукції?:
- а. - якщо ціна дорівнює граничним витратам;
 - б. - якщо ціна перевищує середні сукупні витрати;
 - в. - якщо ціна перевищує середні змінні витрати;
 - г. - якщо ціна дорівнює нормальному прибутку.
13. Що необхідно робити конкурентній фірмі, яка одержує нульовий економічний прибуток ?:
- а. - підвищити ціну на свою продукцію;
 - б. - збільшити виробництво і намагатися отримати більший економічний прибуток;
 - в. - залишити галузь і знайти більш прибуткове застосування ресурсам фірми;
 - г. - діяти так, як і раніше, нічого не змінювати?
14. Що отримує конкурентна фірма, для якої $P = \text{міпАТС}$:
- а. - збитки, оскільки функціонує у точці закриття;
 - б. - нормальний прибуток, оскільки ціна перевищує AVC ;
 - в. - нормальний прибуток, оскільки ціна покриває ATC ;
 - г. - збитки, оскільки ціна не покриває AFC .
15. Що отримує конкурентна фірма, якщо її граничні витрати перевищують середні сукупні витрати за оптимального обсягу виробництва?:
- а. - максимізує економічний прибуток;
 - б. - мінімізує збитки шляхом виробництва;
 - в. - мінімізує збитки шляхом закриття;
 - г. - отримує лише нормальний прибуток.
16. Що повинна робити фірма, якщо ціна на конкурентному ринку є недостатньою для покриття середніх сукупних витрат?:

- а. - негайно зупинити виробництво;
 - б. - змінити технологію виробництва;
 - в. - продовжувати виробництво, доки ціна покриває всі постійні витрати;
 - г. - продовжувати виробництво на рівні, де $P=MC$, якщо покриваються середні змінні витрати.
17. За яких умов конкурентна фірма має більше шансів залишитися на ринку і продовжувати працювати в умовах збитковості:
- а. - чим більшою є частка постійних витрат у її сукупних витратах;
 - б. - чим більшою є частка змінних витрат у її сукупних витратах;
 - в. - чим вищими є її граничні витрати порівняно з ціною товару;
 - г. - чим більшою є частка середніх змінних витрат у її середніх сукупних витратах.
18. Чому дорівнює сума збитків конкурентної фірми, що припиняє виробництво у короткостроковому періоді:
- а. - змінним витратам;
 - б. - нулю;
 - в. - постійним витратам;
 - г. - сукупним витратам.
19. За яких умов у короткостроковому періоді конкурентна фірма припинить виробництво ?:
- а. - якщо збитки перевищують величину постійних витрат фірми;
 - б. - якщо збитки перевищують величину змінних витрат фірми;
 - в. - якщо збитки перевищують величину сукупних витрат фірми;
 - г. - якщо фірма не отримує економічного прибутку.
20. За яких умов конкурентна фірма може мінімізувати збитки у короткостроковому періоді:
- а. - шляхом закриття, якщо ціна менша за середні змінні витрати;
 - б. - виробляючи оптимальний обсяг продукції, якщо ціна перевищує середні сукупні витрати;
 - в. - виробляючи оптимальний обсяг продукції, якщо ціна перевищує середні змінні витрати;
 - г. - правильні відповіді а) і в).

8. РИНОК МОНОПОЛІЇ

1. Фірма-монополіст:
- а) ніколи не зазнає збитків, оскільки має ринкову владу;
 - б) може виробляти будь який обсяг продукції і продавати її за будь-якою ціною;
 - в) встановлює на свою продукцію найвищу ціну з можливих;
 - г) з врахуванням кривої ринкового попиту визначає комбінацію обсягу випуску та ціни, що забезпечує максимізацію прибутку.
2. У довгостроковому періоді монополіст, на відміну від конкурентної фірми:
- а) не може змінити масштаб виробництва;
 - б) не може вийти з галузі;
 - в) не зацікавлений у зміні розмірів підприємства;
 - г) захищений від конкуренції нових фірм, котрі прагнуть увійти в галузь.
3. Посилення тенденції до монополізації в економіці будь-якої країни має наслідком:
- а) встановлення вищих цін і менших обсягів виробництва;
 - б) зменшення тиску державного регулювання;
 - в) загострення конкуренції;
 - г) ефективний розподіл і використання ресурсів.
4. Монополія – це ринкова структура. За якої:
- а) продукція однорідна, вихідні бар'єри на ринок відсутні. На ринку діють два продавця і багато покупців;
 - б) на ринку багато продавців і покупців, вихідні бар'єри відсутні, продукція диференційована;
 - в) на ринку багато продавців і лише один покупець;
 - г) на ринку багато покупців і лише один продавець.
5. Яка економічна ситуація не призводить до утворення монополій ?:
- а - дія ефекту масштабу;
 - б - наявність у фірми патентів, ліцензій, авторських прав;
 - в - виробництво та збут товару, який має багато близьких субститутів;
 - г - контроль над стратегічними ресурсами, необхідними для виробництва.
6. Чому дорівнює граничний виторг за умов монополії для кожного обсягу випуску крім першої одиниці:
- а - ціні;
 - б - менший за ціну;
 - в - більший за ціну;
 - г - дорівнює ціні.
7. Що характеризує криву пропонування монополії:
- а - співпадає з відрізком короткострокової кривої граничних витрат вище мінімуму AVC ;
 - б - співпадає з відрізком довгострокової кривої граничних витрат вище мінімуму LAC ;
 - в - співпадає з відрізком короткострокової кривої граничних витрат вище мінімуму ATC ;
 - г - відсутня, монополія не має кривої пропонування.
7. Що є характерним для фірми-монополіста:
- а - ніколи не зазнає збитків, оскільки має ринкову владу;
 - б - може виробляти будь-який обсяг продукції і продавати її за будь-якою ціною;
 - в - встановлює на свою продукцію найвищу ціну з можливих;

- г - з врахуванням кривої ринкового попиту визначає комбінацію обсягу випуску та ціни, що забезпечує максимізацію прибутку.
8. Чим відрізняється монополія від конкурентної фірми ?:
- а - ніколи не зазнає збитків, оскільки може встановлювати будь-яку вигідну йому ціну;
 - б - при визначенні ціни та обсягу випуску не враховує кривої ринкового попиту;
 - в - може збільшити свій прибуток, застосовуючи цінову дискримінацію;
 - г - може максимізувати прибуток, виробляючи за правилом $MR=MC$.
9. Чим відрізняється монополія від конкурентної фірми у довгостроковому періоді ?:
- а - не може змінити розміри свого підприємства;
 - б - не може вийти з галузі;
 - в - не зацікавлена у зміні розмірів підприємства;
 - г - захищена від конкуренції нових фірм, що прагнуть увійти в галузь.
10. Яка умова не справджується для фірми-монополіста ?:
- а - фірма максимізує економічний прибуток, якщо $MR=MC$;
 - б - у довгостроковому періоді рівновага фірми встановлюється на рівні $P=\min AC=MC$;
 - в - у довгостроковому періоді фірма виробляє, якщо $P>AC$;
 - г - у короткостроковому періоді фірма мінімізує збитки, якщо для оптимального обсягу випуску $ATC>P>AVC$.
11. Яку ціну призначає монополія ?:
- а - вищу за граничні витрати на величину, обернено пропорційну еластичності попиту;
 - б - нижчу за граничні витрати на величину, обернено пропорційну еластичності попиту;
 - в - вищу за граничні витрати на величину, прямо пропорційну еластичності попиту;
 - г - нижчу за граничні витрати на величину, прямо пропорційну еластичності попиту.
12. Вимірником чого є перевищення ціною граничних витрат монополіста для оптимального обсягу випуску ?:
- а - величини виробничого надлишку фірми;
 - б - еластичності попиту на продукцію монополії;
 - в - ринкової влади монополіста;
 - г - величини економічного прибутку фірми.
13. За яких умов ринкова влада монополіста буде більшою:
- а - чим більш еластичним є попит на продукцію монополії;
 - б - чим менш еластичним є попит на продукцію монополії;
 - в - ринкова влада не пов'язана з еластичністю попиту;
 - г - чим більш еластичним є його пропонування.
14. У чому полягають суспільні втрати від монопольної влади ?:
- а - монополіст виробляє менший обсяг продукції, ніж виробляла б конкурентна галузь;
 - б - монополіст встановлює вищу ціну на товар порівняно з конкурентним ринком;
 - в - монополія захоплює і перетворює на монопольний прибуток частину надлишку споживача;
 - г - всі відповіді правильні.
15. У чому полягає негативний вплив монополізації виробництва ?:
- а - завищуючи ціни, монополії знижують рівень добробуту споживачів;
 - б - монополії не забезпечують ефективності розподілу ресурсів;
 - в - монополії не забезпечують мінімізації витрат виробництва;
 - г - всі відповіді правильні.
16. До яких наслідків призводить посилення тенденції до монополізації в економіці будь-якої країни ?:
- а - встановлення вищих цін і менших обсягів виробництва;
 - б - зменшення тиску державного регулювання;
 - в - загострення конкуренції;
 - г - ефективний розподіл і використання ресурсів.
17. Що є характерним для монополії ?:
- а - продукція однорідна, вхідні бар'єри на ринок відсутні, на ринку діють два продавця і багато покупців;
 - б - на ринку багато покупців і продавців, вхідні бар'єри відсутні, продукція диференційована;
 - в - на ринку багато продавців і лише один покупець;
 - г - на ринку багато покупців і лише один продавець.
18. Що характеризує фірму-монополіста ?:
- а - визначає оптимальну кількість товару за правилом максимізації вигоди $MB=ME$;
 - б - за кривою ринкового пропонування обирає комбінацію ціни та обсягу, що максимізує його вигоду;
 - в - встановлює ціну, нижчу за граничні видатки і граничну вигоду товару для покупця;
 - г - всі відповіді правильні.
19. Чим відрізняються дії монополіста від конкурентного покупця:
- а - може купувати будь-який обсяг продукції за будь-якою ціною;
 - б - купує товару менше і за нижчою ціною;
 - в - купує товару більше і за вищою ціною;
 - г - купує товару більше і за нижчою ціною.
20. За яких умов ринкова влада монополіста буде більшою:
- а - чим більш еластичним є його попит;
 - б - чим менш еластичним є його попит;
 - в - ринкова влада не пов'язана з еластичністю попиту і пропонування;

г - чим менш еластичним є ринкове пропонування.

9. РИНОК МОНОПОЛІСТИЧНОЇ КОНКУРЕНЦІЇ.

1. У чому полягає основна характеристика монополістичної конкуренції ?:
 - а - фірми не можуть вільно входити в галузь і виходити з неї;
 - б - на ринку діє незначне число фірм;
 - в - фірми випускають диференційовану продукцію;
 - г - фірми не мають ніякого контролю над цінами.
2. Що характеризує монополістичну конкуренцію ?:
 - а - диференціація продукції та високі бар'єри до вступу в галузь;
 - б - абсолютно еластичний попит на продукцію фірми та контроль над цінами;
 - в - значне число невеликих фірм та диференціація продукції;
 - г - вільний вступ в галузь та незначне число фірм в галузі.
3. Який ринок відноситься до монополістичної конкуренції ?:
 - а - губної помади;
 - б - алюмінію;
 - в - пшениці;
 - г - електроенергії.
4. Який за еластичністю попит на продукцію фірми викликає виникнення монополістичної конкуренції ?:
 - а - більш еластичний, ніж за умов монополії;
 - б - менш еластичний, ніж за умов досконалої конкуренції;
 - в - абсолютно еластичний;
 - г - правильні відповіді а) і б).
5. Від чого залежить еластичність попиту на продукцію монополістичного конкурента ?:
 - а - числа конкуруючих фірм в галузі;
 - б - результативності рекламної діяльності;
 - в - ступеня диференціації продукції;
 - г - всі відповіді правильні.
6. Що є спільним для ринків досконалої та монополістичної конкуренції ?:
 - а - виробництво однорідної продукції;
 - б - нецінова конкуренція;
 - в - відсутність бар'єрів для вступу в галузь нових конкурентів;
 - г - нижча еластичність попиту на продукцію фірми, ніж за умов чистої монополії.
7. За яких умов фірми на ринку монополістичної конкуренції мають обмежений контроль над цінами ?:
 - а - наявність значного числа фірм - конкурентів;
 - б - відносно вільний вступ фірм в галузь і вихід з неї;
 - в - відносно малу ринкову частку окремої фірми;
 - г - всі відповіді правильні.
8. Чим характеризується модель монополістичної конкуренції ?:
 - а - тим, що крива попиту на продукцію фірми співпадає з кривою граничного виторгу;
 - б - тим, що граничний виторг дорівнює ціні за всіх обсягів випуску;
 - в - тим, що крива попиту на продукцію фірми є спадною;
 - г - тим, що крива попиту на продукцію фірми є горизонтальною прямою.
9. При якому обсязі продукції монополістичний конкурент максимізує прибуток або мінімізує збитки ?:
 - а - якщо граничний виторг дорівнює ціні;
 - б - якщо граничний виторг дорівнює граничним витратам;
 - в - якщо граничний виторг дорівнює середнім змінним витратам;
 - г - якщо граничний виторг дорівнює середнім сукупним витратам.
10. Чим відрізняється монополістичний конкурент від конкурентної фірми ?:
 - а - визначає оптимальний обсяг випуску за правилом $MR=MC$;
 - б - визначає комбінацію обсягу випуску та ціни, що забезпечує максимізацію економічного прибутку;
 - в - у довгостроковому періоді отримує лише нормальний прибуток;
 - г - у короткостроковому періоді припинить виробництво, якщо $TR < VC$.
11. Чим відрізняється монополістичний конкурент від монополії ?:
 - а - виробляє диференційовану продукцію;
 - б - визначає комбінацію обсягу випуску та ціни, що забезпечує максимізацію економічного прибутку;
 - в - стикається зі спадною кривою попиту на продукцію;
 - г - не має ринкової влади
12. За яких умов монополістичний конкурент буде збільшувати обсяг випуску і знижувати ціну на свою продукцію ?:
 - а - якщо знижуються середні витрати;
 - б - якщо збільшуються витрати на рекламу;
 - в - якщо граничний виторг перевищує граничні витрати;
 - г - якщо зростає попит на його продукцію.
13. За яких умов ринкова влада монополістичного конкурента буде більшою:
 - а - чим більш еластичним є попит на продукцію фірми;
 - б - чим менш еластичним є попит на продукцію фірми;

- в - ринкова влада не пов'язана з еластичністю попиту;
 - г - чим більш еластичним є пропонування.
14. Яким є граничний виторг за умов монополістичної конкуренції для всіх обсягів випуску, крім першої одиниці 7:
- а - перевищує ціну;
 - б - дорівнює ціні;
 - в - нижчий за ціну;
 - г - неможливо визначити.
15. Що характеризує можливості монополістичного конкурента у короткостроковому періоді ?:
- а - може максимізувати прибуток;
 - б - може мінімізувати збитки шляхом виробництва;
 - в - може мінімізувати збитки шляхом закриття;
 - г - всі відповіді правильні.
16. Що означає довгострокова рівновага на ринку монополістичної конкуренції ?:
- а - ціна встановлюється на рівні мінімуму довгострокових середніх витрат;
 - б - фірми не отримують економічного прибутку;
 - в - ціна дорівнює граничним витратам;
 - г - усі виробничі потужності задіяні.
17. Що означає довгострокова рівновага монополістичного конкурента за оптимального обсягу випуску:
- а - ціна перевищує граничні витрати;
 - б - ціна перевищує мінімальні середні витрати;
 - в - фірма є беззбитковою;
 - г - всі відповіді правильні.
18. Що є характерним для стану довгострокової рівноваги монополістичного конкурента:
- а - він забезпечує виробничу ефективність і ефективність розподілу ресурсів;
 - б - він не досягає виробничої ефективності, але забезпечує ефективність розподілу ресурсів;
 - в - він не досягає ефективності розподілу ресурсів, але забезпечує виробничу ефективність;
 - г - він не досягає ні виробничої ефективності, ні ефективності розподілу ресурсів.
19. Що є нетиповим для діяльності станцій заправки паливом, які є прикладом монополістично конкурентної галузі ?:
- а - додатний економічний прибуток у короткостроковому періоді;
 - б - нульовий економічний прибуток у довгостроковому періоді;
 - в - ціни, що дорівнюють граничним витратам;
 - г - прагнення збільшити прибуток за рахунок диференціації за місцерозташуванням.
20. Що є характерним для стану довгострокової рівноваги монополістичного конкурента:
- а - не досягає ефективності розподілу ресурсів;
 - б - виробляє менший обсяг продукції і встановлює вищі, ніж конкурентні ціни;
 - в - не досягає виробничої ефективності;
 - г - всі відповіді правильні.

10. РИНОК ОЛІГОПОЛІЇ

1. Що є характерним для олігополії ?:
- а - значне число конкуруючих фірм - виробників однорідної продукції;
 - б - значне число конкуруючих виробників диференційованої продукції;
 - в - незначне число конкуруючих фірм - виробників однорідної або диференційованої продукції;
 - г - незначне число конкуруючих виробників диференційованої продукції.
2. Що відрізняє олігополію ?:
- а - значні перешкоди до вступу в галузь;
 - б - диференційована продукція;
 - в - значне число невеликих фірм на ринку;
 - г - однорідна продукція.
3. Яка з наведених ознак характерна тільки для олігополії:
- а - диференційована продукція;
 - б - всезагальна взаємозалежність фірм;
 - в - наявність бар'єрів до вступу в галузь;
 - г - нецінова конкуренція.
4. Чим ускладнений аналіз олігополії порівняно з аналізом інших ринкових структур ?:
- а - тим, що число фірм в галузі настільки значне, що поведінку ринку точно передбачити неможливо;
 - б - тим, що граничний виторг і граничні витрати фірм на олігополістичному ринку не впливають на визначення оптимального обсягу випуску та ціни;
 - в - тим, що рішення фірм не завжди спрямовані на максимізацію економічного прибутку;
 - г - тим, що всезагальна взаємозалежність фірм і неможливість передбачити реакцію конкурентів посилюють фактор невизначеності.
5. У яких ринкових структурах продукт може бути диференційованим?
- а - у досконалій конкуренції, монополістичній конкуренції та олігополії;
 - б - у монополістичній конкуренції та олігополії;
 - в - у досконалій конкуренції та олігополії;
 - г - у чистій монополії та олігополії.

6. До якої ринкової структури належить компанія "ABC", яка знизилася на 10% ціни на свою продукцію, після чого решта фірм галузі зробили те саме ?:
- а - до досконалої конкуренції;
 - б - до монополістичної конкуренції;
 - в - до олігополії;
 - г - до монополії.
7. Яким є сукупний обсяг виробництва двох фірм у рівновазі Курно:
- а - дорівнює монопольному обсягу виробництва;
 - б - менший за монопольний обсяг виробництва;
 - в - більший за конкурентний обсяг виробництва;
 - г - перебуває в проміжку від монопольного до конкурентного обсягу виробництва.
8. Що визначає функція реакції у моделі Курно :
- а - обсяг випуску одного дуополіста за кожного заданого обсягу виробництва іншого;
 - б - ціну продукції одного дуополіста за кожного заданого рівня ціни, встановленої іншим;
 - в - обсяг випуску одного дуополіста за кожного заданого рівня ціни, встановленої іншим;
 - г - ціну продукції одного дуополіста за кожного заданого обсягу виробництва іншого.
9. Що визначає функція реакції у моделі Бертрана :
- а - обсяг випуску одного олігополіста за кожного заданого обсягу виробництва іншого;
 - б - ціну продукції одного олігополіста за кожного заданого рівня ціни, встановленої іншим;
 - в - обсяг випуску одного олігополіста за кожного заданого рівня ціни, встановленої іншим;
 - г - ціну продукції одного олігополіста за кожного заданого обсягу виробництва іншого.
10. Чим відрізняється модель Бертрана від моделі дуополії Курно ?:
- а - обидві фірми одержують нульовий економічний прибуток;
 - б - крива реакції визначає ціну продукції одного олігополіста за кожного заданого рівня ціни, встановленої іншим;
 - в - кожна фірма у стані рівноваги виробляє більше продукції за нижчою ціною;
 - г - всі відповіді правильні.
11. Олігополія – це ринкова структура, в якій діє:
- а) значне число конкуруючих фірм – виробників однорідної продукції;
 - б) значне число конкуруючих виробників диференційованої продукції;
 - в) незначне число конкуруючих фірм – виробників однорідної або диференційованої продукції;
 - г) незначне число конкуруючих виробників диференційованої продукції.
12. Олігополію відрізняють:
- а) значні перешкоди до вступу в галузь; б) диференційована продукція;
 - в) значне число невеликих фірм на ринку; г) однорідна продукція.
- 13.3 наведених ознак тільки для олігополії характерна:
- а) диференційована продукція;
 - б) всезагальна взаємозалежність фірм;
 - в) наявність бар'єрів до вступу в галузь;
 - г) нецінова конкуренція.
14. Аналіз олігополії порівняно з аналізом інших ринкових структур ускладнений тим, що:
- а) число фірм в галузі настільки значне, що поведінку ринку точно передбачити неможливо;
 - б) граничний виторг і граничні витрати фірм на олігополістичному ринку не впливають на визначення оптимального обсягу випуску та ціни;
 - в) рішення фірм не завжди спрямовані на максимізацію прибутку;
 - г) всезагальна взаємозалежність фірм і неможливість передбачити реакцію конкурентів посилюють фактор невизначеності.
15. У яких ринкових структурах продукт може бути диференційованим?
- а) у досконалої конкуренції, монополістичній конкуренції та олігополії;
 - б) у монополістичній конкуренції та олігополії;
 - в) у досконалої конкуренції та олігополії;
 - г) у чистій монополії та олігополії.

16. Нафтова компанія “АВС” знизилася на 10% ціни на свою продукцію, після чого решта фірм галузі зробили те саме. Ринкова структура, в якій вони працюють, – це:
- а) досконала конкуренція; б) монополістична конкуренція; в) олігополія; г) монополія.
17. Модель Штакельберга:
- а) є модифікацією моделі дуополії Курно;
 - б) є моделлю лідерства за обсягами;
 - в) передбачає, що фірма – лідер обирає обсяг випуску, який максимізує її власний прибуток, й ігнорує свою функцію реакції;
 - г) всі відповіді правильні.
18. Досягнення стану рівноваги у моделі Курно означає, що дуополісти з однаковими і постійними граничними витратами:
- а) встановили ціну, рівну граничним витратам;
 - б) виробляють однакову кількість продукції;
 - в) збільшили обсяг випуску до рівня конкурентного;
 - г) зменшили обсяг випуску до монопольного рівня.
19. У моделі „ламаної кривої попиту” кожна фірма впевнена, що:
- а) конкуренти наслідуватимуть всі цінові зміни;
 - б) конкуренти наслідуватимуть лише зниження цін; в) конкуренти наслідуватимуть лише підвищення цін; г) конкуренти не наслідуватимуть жодних змін ціни.
20. Модель „ламаної кривої попиту” ілюструє:
- а) особливості ціноутворення за умов цінового лідерства однієї з фірм;
 - б) стабільність цін на олігополістичних ринках;
 - в) поведінку олігополістів, що вступають у змову;
 - г) нестабільність цін на олігополістичних ринках.

11. РИНОК ПРАЦІ

1. Якою є крива ринкового пропонування на конкурентному ринку праці?:
- а - висхідною з додатним нахилом, оскільки з підвищенням ставки зарплати ефект заміни дозвілля працею звичайно переважає ефект доходу;
 - б - висхідною з додатним нахилом, оскільки ефект доходу з підвищенням ставки зарплати звичайно переважає ефект заміни дозвілля працею;
 - в - висхідною з від’ємним нахилом, оскільки ефект заміни з підвищенням ставки зарплати звичайно переважає ефект доходу;
 - г - горизонтальною прямою на рівні рівноважної ставки зарплати.
2. Чим характеризується стан рівноваги на конкурентному ринку праці?:
- а - зарплата робітників дорівнює цінності граничного продукту праці;
 - б - рівноважна ставка зарплати дорівнює граничній продуктивності останнього з найнятих робітників;
 - в - рівноважний обсяг праці визначає рівність граничної продуктивності та ставки заробітної плати;
 - г - всі відповіді правильні.
3. У чому полягає вигода фірми від найму робітників на конкурентному ринку праці?:
- а - це додатковий прибуток фірми від підвищеної продуктивності праці всіх найнятих робітників, крім останнього;
 - б - утворюється як різниця між сумою граничних доходностей всіх найнятих робітників за мінусом видатків на заробітну плату;
 - в - утворює її неявні витрати і є її нормальним прибутком;
 - г - всі відповіді правильні.
4. Як буде діяти на конкурентному ринку праці фірма-монополіст на ринку готової продукції за однакової ставки заробітної плати?:
- а - наймати більше робітників, ніж конкурентна фірма;
 - б - наймати менше робітників, ніж конкурентна фірма;
 - в - наймати однакову з конкурентною фірмою кількість робітників;
 - г - може наймати як більшу, так і меншу кількість робітників.
5. Що означає ситуація, коли фірма-монополіст на ринку готової продукції досягає стану рівноваги на конкурентному ринку праці?:
- а - гранична доходність праці дорівнює граничним видаткам фірми на неї;
 - б - гранична доходність праці менша, ніж цінність граничного продукту;
 - в - має місце неефективне використання ресурсу;
 - г - всі відповіді правильні.
6. Чим характеризується моносонічний ринок праці?:
- а - крива граничних видатків фірми на працю проходить нижче кривої пропонування;

- б - крива пропонування праці співпадає з кривою граничних видатків на працю;
 - в - крива граничних видатків фірми на працю проходить вище кривої пропонування;
 - г - можливі всі перераховані випадки.
7. Як змінюються граничні видатки фірми у стані рівноваги на моносонічному ринку праці?:
- а - перевищують ставку зарплати;
 - б - дорівнюють ставці зарплати;
 - в - менші за ставку зарплати;
 - г - можливі будь-які співвідношення.
8. Яку ставку заробітної плати буде платити фірма-моносоніст порівняно з конкурентним ринком на ринку праці за інших рівних умов:
- а - вищу ставку заробітної плати і наймати менше робітників;
 - б - меншу ставку заробітної плати і наймати більше робітників;
 - в - меншу ставку заробітної плати і наймати менше робітників;
 - г - меншу ставку заробітної плати і наймати ту саму кількість робітників.
9. Якими будуть ставки заробітної плати, якщо фірма є моносоністом на ринку праці?:
- а - будуть перевищувати граничні видатки найму додаткової одиниці праці;
 - б - будуть меншими, ніж граничні видатки найму додаткової одиниці праці;
 - в - будуть рівними граничним видаткам найму додаткової одиниці праці;
 - г - будуть меншими за граничні видатки найму додаткової одиниці праці, але нищими, ніж гранична доходність одиниці праці.
10. Що характеризує профспілку на ринку праці?:
- а - вона є монополістом;
 - б - вона може максимізувати зайнятість працівників галузі, якщо встановить ставку зарплати на рівні конкурентної;
 - в - вона може підвищити заробітну плату за рахунок скорочення зайнятості;
 - г - всі відповіді правильні.
11. Що є оптимальним способом підвищення заробітної плати членів профспілки — монополіста на ринку праці?:
- а - сприяння підвищенню попиту на працю;
 - б - загроза страйку;
 - в - обмеження пропонування праці;
 - г - обмеження імміграції.
12. До чого може призвести встановлення державою мінімальної заробітної плати, яка перевищує рівень рівноважної?:
- а - до збільшення числа зайнятих як на конкурентному, так і на моносонічному ринку праці;
 - б - до скорочення числа зайнятих як на конкурентному, так і на моносонічному ринку праці;
 - в - до скорочення числа зайнятих на конкурентному ринку праці та збільшення їх числа на моносонічному ринку праці;
 - г - до скорочення числа зайнятих на ринку моносонії та збільшення їх числа на конкурентному ринку праці.
13. Чим є людський капітал?:
- а - є мірою втіленої в людині здатності приносити дохід протягом життя;
 - б - включає природні здібності людини і набуті завдяки освіті та професійному навчання;
 - в - створюється завдяки інвестиціям в освіту, охорону здоров'я, забезпечення мобільності робочої сили;
 - г - всі відповіді правильні.
14. Як зміниться попит на працю конкурентної фірми, що купує працю на конкурентному ринку ресурсів, якщо ціна на готову продукцію у короткостроковому періоді зросте?:
- а - збільшить попит на працю;
 - б - зменшить попит на працю;
 - в - не змінить попиту на працю;
 - г - можливі будь-які з перерахованих змін.
15. Що визначає рівень ставки заробітної плати?:
- а - є основним фактором тривалості робочого часу працівника;
 - б - відображає вартість втрачених можливостей для працівника;
 - в - визначає вибір працівника між працею та дозвіллям;
 - г - всі відповіді правильні.
16. Ставка заробітної плати:
- а) є основним чинником тривалості робочого часу працівника;
 - б) відображає вартість втрачених можливостей для працівника;
 - в) визначає вибір працівника між працею та дозвіллям;
 - г) всі відповіді правильні.
17. Підвищення заробітної плати може призвести до скорочення обсягу пропонування праці з боку робітника:
- а) якщо ефект заміни дозвілля працею перевищує ефект доходу;
 - б) якщо ефект доходу перевищує ефект заміни;
 - в) якщо діє лише ефект заміни, а ефект доходу відсутній;
 - г) така ситуація неможлива за жодних умов.
- 18.3 підвищенням ставки заробітної плати робітник, який прагне максимізувати корисність часу:
- а) буде працювати більше;

- б) буде працювати менше;
- в) може працювати більше або менше, залежно від його уподобань відносно часу праці та часу дозвілля;
- г) буде працювати стільки ж часу, як і раніше.

19. На відрізок кривої індивідуального пропонування праці, що має від'ємний нахил, переважає:

- а) ефект обсягу випуску;
- б) ефект масштабу;
- в) ефект доходу;
- г) ефект заміни.

20. Ефект заміни в результаті підвищення ставки заробітної плати при виборі між доходом і часом дозвілля полягає у тому, що:

- а) робітник прагне підвищення грошового доходу при скороченні часу дозвілля внаслідок зростання альтернативної вартості дозвілля;
- б) робітник прагне збільшення часу дозвілля у відповідь на підвищення грошового еквіваленту часу, що розподіляється між працею та дозвіллям;
- в) робітник може не змінювати розподілу бюджету часу;
- г) робітник віддає перевагу зменшенню грошового доходу заради збільшення дозвілля.

12. РИНОК КАПІТАЛУ

1. На ринку фінансового капіталу купують і продають:

- а) фізичний капітал;
- б) грошові кредитні ресурси та цінні папери;
- в) капітальні послуги;
- г) всі відповіді правильні.

2. Основними суб'єктами пропонування позичкових коштів на ринку фінансового капіталу є:

- а) фірми;
- б) домогосподарства;
- в) банки;
- г) інвестори.

3. Ціною позичкового капіталу є:

- а) процент;
- б) дивіденд;
- в) рента;
- г) норма очікуваного прибутку.

4. При прийнятті інвестиційних рішень фірми орієнтуються на:

- а) номінальну процентну ставку;
- б) реальну процентну ставку;
- в) номінальну процентну ставку за мінусом реальної;
- г) реальну процентну ставку за мінусом номінальної.

5. Реальна процентна ставка:

- а) визначає інвестиційні рішення фірм;
- б) вимірює альтернативну вартість інвестицій;
- в) обчислюється як номінальна процентна ставка за мінусом очікуваного темпу інфляції;
- г) всі відповіді правильні.

6. Якщо номінальна ставка проценту складає 20%, а річний темп інфляції становить 12%, то реальна ставка проценту дорівнює:

- а) 32%;
- б) 8%;
- в) 1,6%;
- г) 0,6%.

7. Гранична норма часової переваги:

- а) показує, заради скількох додаткових одиниць майбутнього споживання людина погодиться відмовитися від одиниці поточного споживання;
- б) визначається схильністю індивіда жертвувати поточним споживанням заради майбутнього споживання;
- в) є від'ємною;
- г) всі відповіді правильні.

8. Якщо гранична норма часової переваги $MRS^t=0$, це означає, що:

- а) відмова від додаткової одиниці поточного споживання компенсується збільшенням на одиницю майбутнього споживання;
- б) за жодних умов людина не погодиться відмовитися від поточного споживання заради додаткової одиниці майбутнього споживання;
- в) відмова від будь-якої кількості поточного споживання не змінить майбутнього споживання;
- г) відмова від поточного споживання зменшить майбутнє споживання.

9. Міжчасова бюджетна лінія:

- а) визначає множини комбінацій рівнів поточного та майбутнього споживання за певного рівня доходу та процентної ставки;
- б) має кут нахилу, рівний 1-і;
- в) не змінює кута нахилу зі зміною доходу;
- г) всі відповіді правильні.
- 10.** Рівновага в моделі міжчасового вибору означає, що:
- а) сукупна корисність поточного і майбутнього споживання максимізується;
- б) майбутня цінність заощадженої гривні за існуючої процентної ставки збігається з її майбутньою ринковою цінністю;
- в) кути нахилу міжчасової бюджетної лінії та кривої байдужості міжчасових уподобань рівні;
- г) всі відповіді правильні.
- 11.** У моделі міжчасового вибору ефект доходу за підвищення ставки проценту:
- а) завжди додатний; б) завжди від'ємний;
- в) додатний, якщо домогосподарства заощаджують і від'ємний, якщо вони позичають кошти;
- г) від'ємний, якщо домогосподарства заощаджують і додатний, якщо позичають кошти.
- 12.** З підвищенням ставки проценту домогосподарства можуть збільшити обсяг поточного споживання і скоротити заощадження, оскільки та ж сума приросту їх майбутнього доходу може бути забезпечена меншим обсягом заощаджень. Це характеристика:
- а) ефекту доходу при виборі між поточним і майбутнім споживанням;
- б) ефекту заміни при виборі між поточним і майбутнім споживанням;
- в) ефекту доходу та ефекту заміни при виборі між поточним і майбутнім споживанням;
- г) яка не має відношення ні до ефекту доходу, ні до ефекту заміни при виборі між поточним і майбутнім споживанням.
- 13.** За даного попиту на інвестиції їх обсяг:
- а) не залежить від рівня процентної ставки;
- б) може або збільшуватись, або зменшуватись з підвищенням ставки проценту;
- в) буде скорочуватись з підвищенням процентної ставки;
- г) буде збільшуватись з підвищенням процентної ставки.
- 14.** Зниження процентної ставки призведе до:
- а) зростання попиту на позичкові кошти;
- б) зростання обсягу попиту на позичкові кошти;
- в) зростання пропонування позичкових коштів;
- г) зростання обсягу пропонування позичкових коштів.
- 15.** Ринкова процентна ставка:
- а) визначається внаслідок взаємодії між попитом на позичкові кошти та їх пропонуванням;
- б) є рівноважною ціною позичкових коштів;
- в) відповідає рівності граничного продукту капіталу в грошовому виразі та граничних видатків на капітал;
- г) всі відповіді правильні.
- 16.** Пропонування позичкових коштів на ринку фінансового капіталу для окремої фірми є:
- а) нееластичним; б) еластичним;
- в) абсолютно еластичним; г) абсолютно нееластичним.
- 17.** Граничну вигоду фірми від інвестицій визначає:
- а) очікувана гранична норма віддачі;
- б) номінальна процентна ставка;
- в) гранична норма часової переваги;
- г) чиста сучасна цінність.
- 18.** Фірма має намір взяти кредит на будівництво нового підприємства. Річна ставка банківського проценту становить 15%, очікувана норма прибутку визначена у 17%. За цих умов фірма:
- а) не буде будувати нове підприємство; б) буде будувати нове підприємство;
- в) не зможе прийняти рішення на основі тільки цієї інформації;
- г) незважаючи на збитки, прийме рішення будувати нове підприємство, розраховуючи на зміну кон'юнктури.

19. Поточна дисконтована цінність – це:

- а) витрати поточного періоду на реалізацію інвестиційного проекту;
- б) сума чистих надходжень від інвестицій протягом певного періоду;
- в) сума, яку сьогодні потрібно покласти у банк, щоб отримати у майбутньому бажану суму;
- г) сьогоднішнє значення суми, яка може бути виплачена у майбутньому.

20. З підвищенням номінальної ставки проценту:

- а) внутрішня норма прибутковості інвестиційного проекту зростає;
- б) внутрішня норма прибутковості інвестиційного проекту зменшується;
- в) внутрішня норма прибутковості інвестиційного проекту не залежить від ставки проценту;
- г) внутрішня норма прибутковості інвестиційного проекту може зростати чи зменшуватись тільки залежно від реальної ставки проценту.

13. РИНОК ЗЕМЛІ

1. Якою є еластичність для пропонування землі?:

- а - для різних ділянок характеризується різною еластичністю;
- б - характеризується одиничною еластичністю;
- в - абсолютно еластичне;
- г - абсолютно нееластичне;

2. За яких умов земельна рента буде зростати?:

- а - знизиться ціна землі;
- б - зросте попит на землю;
- в - скоротиться попит на землю;
- г - зросте пропонування землі.

3. Пропозиція землі:

- а) абсолютно нееластична;
- б) нееластична;
- в) еластична;
- г) абсолютно еластична.

4. Земельна рента за інших рівних умов буде зростати, якщо:

- а) ціна на землю знижується;
- б) попит на землю скорочується;
- в) пропозиція землі росте;
- г) попит на землю зростає.

5. Земельна рента буде зростати, якщо за інших рівних умов:

- а) знизиться ціна землі;
- б) збільшиться попит на землю;
- в) скоротиться попит на землю;
- г) збільшиться пропозиція землі;
- д) зменшиться пропозиція землі.

6. Особа отримує економічну ренту, якщо:

- а) продає землю;
- б) зберігає власні гроші у комерційному банку;
- в) здає капітал у користування;
- г) здає в оренду власну ділянку землі;
- д) усі відповіді правильні.

7. Якщо орендна плата складає 2000 дол., а ставка відсотка – 8% річних, за якою ціною ділянки землі його покупка буде вигідна для фермера:

- а) не більше 25000 дол.;
- б) не більше 50000 дол.;
- в) не більше 20000 дол.;
- г) не більше 40000 дол.;
- д) не більше 100 000 дол.

8. Якщо встановлена орендна плата за користування землею перевищує рівноважний рівень, то:

- а) попит на землю перевищить пропозицію;
- б) оптимальний обсяг використання землі зросте;
- в) не вся земля буде використана;
- г) усі відповіді правильні;
- д) усі відповіді неправильні.

9. Підвищити ціну ділянки землі може при інших рівнях:

- а) зниження ставки відсотка;
- б) підвищення ставки відсотка;
- в) підвищення щорічної ренти;
- г) правильні відповіді а) та в);
- д) усі відповіді неправильні.

10. До факторів диференціації земельної ренти не відноситься:

- а) родючість землі;
- б) кваліфікація сільськогосподарських робітників;
- в) застосована технологія;
- г) місцезнаходження ділянок.

11. Що з наведеного призводить до скорочення попиту на землю:

- а) зниження родючості землі;
- б) збільшення ставки позичкового процента;
- в) зниження ставки позичкового процента;
- г) вірна відповідь відсутня.

12. Якщо рента за землю перевищує рівноважний рівень, то:

- а) попит на землю перевищить її пропозицію;
- б) оптимальний обсяг використання землі зростає;
- в) не вся земля буде використана;
- г) вірна відповідь відсутня.

13. Земельна рента за інших рівних умов буде зростати, якщо:

- а) ціна на землю знижується;
- б) попит на землю скорочується;
- в) пропозиція землі зростає;
- г) попит на землю зростає.

14. Власники невідновного природного ресурсу отримують диференціальну ренту, якщо:

- а) ресурс невичерпний;
- б) якість ресурсу різному на різних ділянках;
- в) якість ресурсу однаково на всіх ділянках;
- г) пропозиція ресурсу абсолютно еластична.

15. Земельна рента зростає за інших рівних умов, якщо:

- а) знижується ціна землі;
- б) зростає попит на землю;
- в) скорочується попит на землю;
- г) зростає пропозиція землі.

16. Ціна землі не залежить від:

- а) величини щорічної ренти;
- б) ставки позичкового відсотка;
- в) величини альтернативного доходу покупця землі;
- г) пропозиції землі.

17. Якщо земельна рента дорівнює 1 тис. грн, ставка позичкового відсотка - 5%, то покупка ділянки вигідна при ціні:

- а) не більше 20 тис. грн;
- б) не більше 50 тис. грн;
- в) не більше 30 тис. грн;

г) не більше 100 тис. грн.

18. Ціна землі обернено пропорційна:

- а) ставці позичкового відсотка;
- б) ренті;
- в) попиту;
- г) пропозиції.

Рекомендована література

Базова

1. Базилевич В.Д., Базилевич К.С., Ігнатюк А.І., Слухай С.В. Мікроекономіка. Підручник. – Київ.- Знання.- 2008.- 679 с.
2. Блауг Марк. Економічна теорія в ретроспективі / Пер. з англ. І. Дзюб.- К.: Вид-во Соломії Павличко "Основи", 2001. - 670 с.
3. Ватаманюк Г.В., Панчишин С.М. та ін. Економічна теорія: макро та мікроекономіка: Навч. посіб. – К.: «Альтернативи», 2001.
4. Горобчук Т. Т. Мікроекономіка. Навчальний посібник. - К.; Центр навчальної літератури, 2004, - 272 с.
5. Задоя А.О. Мікроекономіка: Курс лекцій та вправи. Навч. посіб. – 5-те вид., стер. - К.: Т-во «Знання», КОО, 2006. – 211 с.
6. Краснікова Л.І., Лук'яненко І.Г. Практикум з мікроекономіки: Тести, проблем. ситуації, вправи: Навч. посіб. – К.: Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2005. – 317 с.
7. Косік А.Ф., Гронтовська Г.Е. Мікроекономіка: Навчальний посібник. – К.:ЦНЛ, 2004. – 416 с.
8. Мікроекономіка і макроекономіка: Підруч. для студентів екон. спец. закл. освіти: У 2 ч. / С. Будаговська, О. Кілієвич, І. Луніна та ін.; За заг. ред. С. Будаговської. – К.: Основи, 2007. – 518 с.
9. Мікроекономіка: практикум: навч. посіб. / за ред. В.Д. Базилевича. – 2-ге вид., переробл. і доповн. – К.: Знання, 2010. – 491 с.
10. Павленко І. М. Мікроекономіка. Навчальний посібник. - К: Центр навчальної літератури, 2006. - 288 с.
11. Піндайк Р., Рубенфелд Д. Мікроекономіка. – К.: Основи, 1996.
12. Пітюлич М.І., Кушнір Ю.Б. Мікроекономіка. Навчальний посібник. – Ужгород: Карпати, 2010. – 144 с.
13. Рудий М.М., Михайлов С.І. Мікроекономіка (Навчальний посібник для студентів економічних спеціальностей).- К.: „Юнівест Медіа”, 2005.- 312 с.
14. Рудий М.М., Жабка В.В. Мікроекономіка. Навч. пос.- К.: Центр учбової літератури”, 2008.- 360 с.
15. Ястремський О.І., Грищенко О.Г. Основи мікроекономіки: Підручник. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К.: Знання-Прес, 2007. – 579 с.

Допоміжна

1. Бажал Ю. М. Економічна теорія технологічних змін: Навч. посібник. — К.: Заповіт, 2006. — 240 с.
2. Базилевич В., Лук'янов В., Писаренко Н., Квіциньська Н. Мікроекономіка: опорний конспект лекцій. — К.: Четверта хвиля, 2010. — 248 с.
3. Гамільтон Дж. Методичний посібник до «Мікроекономки» Р. Піндайка і Д. Рубінфелда / Пер. з англ. А. Олейника, Р. Скільського. — К.: Основи, 1996. — 233 с.
4. Економічна теорія: В 2-х кн.: Навч. посібник / За ред. З. Г. Ватаманюка. — К.: Заповіт, 2013. — Кн. 2: Мікроекономіка. — 280 с.

5. Карагодова О. О., Черваньов Д. М. Мікроекономіка: Навч. посібник. — К.: Четверта хвиля, 2012. — 204 с.
6. Кириленко В. І. Мікроекономіка: Навч. посібник для студентів екон. спец. вузів. — К.: Таксон, 2008. — 334 с.
7. Мікроекономіка: Навч.-методичний комплекс: У 3-х ч. / Укл. А. П. Наливайко та ін. — К.: КДЕУ, 2011. — 267 с.
8. Мікроекономіка і макроекономіка: Підручник для студентів екон. спец. закладів освіти / За заг. ред. С. Будаговської. — К.: Основи, 2008. — 518 с.
9. Микро- макроекономика: практикум / Под общ. ред. Ю. А. Огибина. СПб.: Литера плюс «СПб. Оркестр», 2014. — 432 с.
10. Пода А. К., Вашків О. П., Куц Л. Л. Мікроекономіка. Збірник задач для студентів економічних спеціальностей: Навч. посібник. — К.: ІКДО, 2015. — 123 с.

ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО ІСПИТУ

1. Предмет і методологія мікроекономіки.
2. Мікроекономічні моделі.
3. Корисність в економічній теорії та проблеми її виміру. Сукупна та гранична корисність. Функція корисності.
4. Закон спадної граничної корисності блага. Процес споживання та динаміка зміни сукупної та граничної корисності.
5. Рівновага споживача з кардиналістських позицій. Модель споживання набору благ. Другий закон Госсена.
6. Вибір споживача з ординалістських позицій. Вподобання та привабливість, вподобання та вибір.
7. Криві байдужості, їх властивості. Гранична норма заміщення благ.
8. Бюджетна лінія. Поняття “нахилу бюджетної лінії”. Вплив зміни доходу споживача на розміщення бюджетної лінії та процес споживання.
9. Оптимум споживача з ординалістських позицій як модель раціонального споживчого вибору. Різні випадки досягнення рівноваги: кутова і внутрішня.
10. Реакція споживача на зміну його доходу. Лінія “дохід - споживання”. Нахил лінії як свідчення становлення споживача до благ. Крива Енгеля.
11. Реакція споживача на зміну цін товарів. Лінія “ціна - споживання”. Траєкторія розвитку споживання як результат зниження цін.
12. Ефект заміщення та ефект доходу. Графічне відображення. Одно- та різноспрямований вплив ефектів (за Слуцьким, за Хіксом). Парадокс Гіффена.
13. Прийняття рішень у ситуаціях із ризиком. Невизначеність та ризик (стаціонарне навчання).
14. Попит і закон попиту. Функції попиту. Пояснення закону попиту базовими положеннями теорії поведінки споживача.
15. Пропозиція і закон пропозиції. Функція пропозиції. Аналіз змін пропозиції та обсягу пропозиції.
16. Взаємодія попиту і пропозиції. Ринкова рівновага. Сталість і динамічність ринкової рівноваги.

- 17.Поняття про надлишок споживача і надлишок виробника.
- 18.Еластичність попиту і пропозиції. Графічне відображення еластичності. Розрахунок коефіцієнта прямої еластичності. Види еластичності.
- 19.Взаємозв'язок між ціною і валовим виторгом (доходом) за різної еластичності.
- 20.Підприємство як суб'єкт ринку та виробничо – ринкова система. Поняття оптимального та рівноважного станів підприємства.
- 21.Параметри підприємства як мікроекономічної моделі. Сукупний, середній та граничний продукт. Сукупні, середні та граничні витрати.
- 22.Частинна варіація факторів виробництва. Виробнича функція з одним змінним фактором. Правило спадної віддачі змінного фактора виробництва.
- 23.Виробнича функція з двома змінними факторами. Ізокванта. Гранична норма технологічного заміщення.
- 24.Пропорційна варіація факторів виробництва. Постійна (стала), спадна та зростаюча віддача від масштабу. Причини позитивного та негативного ефекту від масштабу.
- 25.Оптимум виробника. Вибір комбінації виробничих факторів за критерієм мінімізації витрат чи максимізації випуску. Ізокоста.
- 26.Поняття витрат виробництва та їх класифікація (види). Типовий характер зміни витрат за короткостроковий період.
- 27.Витрати в довгостроковому періоді. Криві довготривалих витрат, їх види. Концепція мінімального ефективного розміру підприємства.
- 28.Модель ринку досконалої конкуренції та її характеристики. Ринкова поведінка підприємства в короткостроковому періоді. Визначення оптимальних обсягів випуску: два підходи.
- 29.Довгострокова рівновага фірми на ринку досконалої конкуренції. Графічне відображення.
- 30.Модель “чистої монополії” та її характеристики. Монопольний ринок у короткостроковому періоді. Крива попиту монополіста та вибір ним ціни і обсягу виробництва.
- 31.Вибір фірмою-монополістом ціни й обсягу виробництва у довгостроковому періоді. Вплив цінової еластичності попиту на поведінку монополіста.
- 32.Основні ознаки олігополістичного ринку. Поведінка фірми щодо ціни та випуску на олігополістичному ринку.
- 33.Ефективність олігополії. Суспільна оцінка олігополістичного ринку.
- 34.Ринок монополістичної конкуренції та його ознаки. Визначення ціни та обсягів виробництва при монополістичній конкуренції.
- 35.Монополістична конкуренція та ефективність. Суспільна ціна монополістичної конкуренції.
- 36.Нецінова конкуренція. Суть та передумови розвитку нецінової монополістичної конкуренції.

37. Похідний попит на фактори виробництва. Взаємозв'язок ринків продукту та факторів виробництва. Виробнича функція, витрати виробництва та попит на ресурси.
38. Утворення похідного попиту на ресурс на ринках досконалої та монополістичної конкуренції в короткостроковому періоді.
39. Попит на ресурси у довгостроковому періоді. Правило мінімізації витрат та максимізації прибутку.
40. Зміни у попиті на ресурс. Еластичність попиту на ресурс виробництва.
41. Попит на працю для окремої фірми в умовах ринку досконалої конкуренції.
42. Галузевий попит на працю в умовах ринку досконалої конкуренції.
43. Пропозиція праці на досконало конкурентному ринку праці. Стан рівноваги конкурентного ринку праці.
44. Ринок праці в умовах недосконалої конкуренції.
45. Капітал як фактор виробництва. Форми капіталу. Сучасні визначення капіталу.
46. Ринок капітальних активів. Поняття дисконтованої величини.
47. Показники теперішньої та майбутньої вартості (цінності) у прийнятті інвестиційних рішень.
48. Ринок землі і рентні відносини. Рента.
49. Рівновага в економіці обміну. Діаграма Еджворта. Парето – ефективний розподіл.
50. Ефективність у виробничій сфері. Діаграма Еджворта.
51. Часткова та загальна рівновага конкурентних ринків за Вальрасом.